

Glasilo za kamniški okraj. Izdaja Misijonišče v Grobljah. Urejuje in zastopa izdajatelja Jože Godina, Domžale - Groblje. Tiska Misijonska tiskarna (za tiskarno Jože Godina). — Izhaja mesečno. Posamezna številka stane 1.— Din. Letna naročnina 12.— Din. Cena inseratov po dogovoru.

Vodopivec Ivan:

TEMELJI LJUDSKO-PROSVETNEGA DELA

(Govor na prosvetnem taboru v Čemšeniku, dne 13. junija 1937, za proslavo 25letnice Prosvetnega doma in 20letnice majske deklaracije.)

Če se oglašim k besedi na tem častitem zborovanju, mislim, da imam pravico, ker sem bil zraven pri pripravljanih delih za čemšeniški Dom in tedaj, ko se je sprožil prvi kamen za to stavbo. Dalje zato, ker se v proslavi majske deklaracije naše prosvetno društvo pridruži čemšeniškemu.

Obhajamo 25letni jubilej Prosvetnega doma. Marsikak dogodek je svetovna zgodovina zapisala v svojo kroniko. Vihra svetovne vojne je šla preko naših dežel in preko Evrope. Marsikaj je ta vihra pomandrala. Kar pa je ostalo, to se je izkazalo kot solidno blago in solidna institucija. Med take moramo šteti katoliško prosvetno delo pri nas.

L. 1923 je na V. Katol. shodu v Ljubljani imel dr. Karel Capuder poročilo o prosvetnem delu ter njega ciljih in metodah. Podal je pregled o prosvetnem delu ter je med drugim rekel to-le:

»Vrlina izobraževalne organizacije je preizkušena v vojni. Ima lepo tradicijo, izdelan program, jasne cilje, izvežbane delavce vseh stanov in vseh slojev (knjižnice, zbirke, literaturo, društvene domove, odre itd.) posebno kaže veliko požrtvovalnost pri izobraževalnem delu mladina.«

Kaj pa je gonilna moč prosvetnega dela?

Že na I. Katol. shodu l. 1892 je neka resolucija poudarjala, »naj Slovenci skrbno gojé apologetiko, ki brani razodetje božje in katoliške vere in to ne samo znanstveno, temveč tudi poljudno.« To se pravi: Apologetika, versko-obrambni tisk naj se popularizira, podaja v poljudni obliki in širi med ljudstvom.

Na II. Katol. shodu l. 1900 je v odseku za krščansko življenje dr. Franc Ušeničnik priporočal v boju zoper sovražnike Kristove in sv. Cerkve »Katoliška bravna in izobraževalna društva« ter župne knjižnice. Resolucija tiskovnega odseka o prosveti se pa glasi: »Da se med ljudstvom razširi prava prosveta in isto obvaruje pogubnega vpliva slabih časnikov in knjig, naj se ustanovljajo bravna društva, bravniki krožki in župne knjižnice.«

III. Katol. shod l. 1906 je priporočal, »naj se pridobivajo prostovoljni razširjevalci dobrega berila, ki naj se izobrazijo po vseh župnijah. V društvih naj se osnujejo kolportажni oddelki.« Torej kolportажna katoliškega tiska!

IV. sloven. hrvatski katol. shod v Ljubljani l. 1913 je v odseku za krščansko izobrazbo v glavni resoluciji poudarjal, »da je poleg poglobljenja verskega življenja

podrobno izobraževalno delo na podlagi katoliških načel v izobraževalnih društvih največje važnosti za katoliško in narodno gibanje«. Dalje pravi: »Izobraževalna organizacija naj polaga največjo važnost na poljudno apologetiko.«

Gibalo in namen prosvetnih društev je torej bil obvarovati ljudstvo pred pogubnim tiskom. Da se liberalizem ni globoko zajedel v naš narod, to je zasluga katoliških prosvetnih društev. Kjer se liberalizem preživi, odda svojo dediščino komunizmu.

Seveda se je v društvih narod tudi politično šolal, fantje so se urili v nastopu in se pripravljali za delo v javnopравниh zastopih.

Dr. Hohnjec je na IV. katol. shodu 1913 rekel:

»Da se široki sloji ljudstva kar najbolj zainteresirajo za vsestransko izobrazbo, naj se osnujejo katol. izobraževalna društva po vseh župnijah, kjer še ne obstojajo. Vodstvo društev naj skrbi za intenzivno agitacijo, pri tem naj velja načelo, da je vsak prepričan katolik in Slovenec član izobraževalnega društva svojega kraja. Vsa naša katoliška izobraževalna organizacija naj izpopolnjuje glede verskega življenja dušno pastirstvo Cerkve, vzgaja naj ljudstvo v smislu katoliških kulturnih načel.«

Ideje katoliških shodov so razgibale vse zdrave umske in npravne sile v našem narodu in našle dostop tudi v daljne hribovske fare. Ni čuda! Ideja bodisi dobra ali tudi zla si osvoji duhove.

Sodnik Samson je nekoč nalovil 300 lisic, jim navezal baklje na repove in jih pognal v žito Filistejcev. Lisice so se razkropile po vsem polju in zapalile ogenj. Tako so tudi ideje katoliških shodov šle med narod in budile vnaemo za katoliško prosveto. Zapalil se je velik ogenj. Ustanovljala so se prosvetna društva. Roko ob roki pa je šlo delo za versko poglobitev. Ustanovljale so se Marijine družbe zlasti za dekleta in fante. Po večini so bile ustanovljene od l. 1897—1908.

V Čemšeniku je bilo ustanovljeno prosvetno društvo l. 1905. Ustanovil ga je kaplan Ocepek. Tudi fantovsko Marijino družbo je ustanovil.

Ko sem prišel l. 1908 v Čemšenik kot kaplan, sem dobil več dobrih fantov in mož v društvu, ki so se za društvo prav zanimali. V društvu je bilo živahno. Sprejel sem dobro tradicijo in jo skušal ohraniti, po moči pa tudi izboljšati.

Prosvetna društva in ljudske knjižnice so pa pokazale potrebo po lastnih domovih. Društvo mora imeti svoj lokal, kjer lahko reče, da je na svojem. Pa še nekaj je! Važno vlogo pri izobrazbi in vzgoji ljudstva ima oder, poleg tega hoče društvo dati svojim članom nekaj poštenega razvedrila. Za to je potreben oder. Oder pa ni brez Doma.

Ugibali smo, kako priti do svojega Doma. Društvo je bilo brez sredstev. Tu se je pokazal idealizem. Sveta vnema je premagala vse ovire. Fantje so se zavezali za šihle, možje posestniki pa za vožnje. G. župnik Zelnik je za prvo silo obljubil 1 tisoč kron, še nekaj drugih dobrotnikov po večje svote (par sto kron). Upanje smo pa imeli, da bo g. župnik, če ne bo šlo drugače, še segel v svoj žep. Dom je bil postavljen brez vsake podpore od drugod. Tu ni prispevala kaka hranilnica ali občina ali dežela.

»Ta zemlja nosi naš pečat, naš znoj in našo kri«, pravi nekje J. Krek. Tako govori ta Dom o vnemi za dobro stvar. Le ideja katoliške prosvete zmore take žrtve, vnema za katoliške vzore.

Poudarjamo: Gibalo izobraževalnih društev ni bil mladini dajati strokovno izobrazbo, zato so razne šole in tečaji, namen izobraževalnih društev je bil in je ljudstvo navajati, kako naj se izvaja katoliška načela v zasebnem zlasti pa v javnem življenju, ljudstvo obvarovati kuge liberalizma.

Ljudstvo se je po katoliških načelih politično izšolalo, ob dani priliki je strnilo svoje vrste ter se s podpisom majske deklaracije kot en mož izjavilo za svobodo. Ljudstvo je dostojno proslavilo 20letnico majske deklaracije. Neka skupina ljudi je hotela zabrisati mogočni vtis ter pripeljala bivšega diktatorja Živkovića v Slovenijo. Proti temu izzivanju je ljudstvo odgovorilo z demonstracijami, ki pa niso šle preko dovoljenih mej, nikjer nasilja! V zvezi s tem pojmovanjem je žalostni dogodek pri Konjicah. Tekla je nedolžna mlad akademik je dal življenje za sveto narodno stvar.

Maščevanje prepustimo Bogu.

Narod se bo pa dalje vojskoval neustraheno za svoje svetinje. Prva svetinja mu je katoliška vera. Za njo so se predniki borili. Druga svetinja je materni slovenski jezik, v katerem je pisal Slomšek svoj »Življenja srečen pot«, Levstik »Martina Krpana« in »Ubežnega kralja«, v katerem

sta Jurčič in Detela naslikala kmetske značaje, Prešeren svoj nesmrtni »Krst pri Savici«, jezik, ki je v Iv. Cankarju izoblikovan do take popolnosti, da se more kosati s svetovnimi jeziki. Svoj jezik hočemo, svojo kulturo, svojo pesem, svojo tradicijo. Mešanico odklanjamo. Če to zahtevamo, nismo separatisti in ne rušimo državne skupnosti. Zahtevamo le naravne pravice.

»Justitia est fundamentum regnorum - Pravica je temelj kraljestev«, so rekli nekdanji stari Rimljani. Državo rušijo tisti, ki teptajo naravne pravice naroda. Blagopokojni viteški kralj Aleksander je rekel: »Srb ostane Srb, Hrvat ostane Hrvat, Slovenec ostane Slovenec, vsi pa se bomo po najboljših močeh trudili, da bo Jugoslavija močna in srečna.«

V tej borbi narod ne bo odnehal in dopustil, da bi prišli na oblast ljudje, ki

imajo kako zvezo z junaki krogle ali noža. (Junaki krogle v Trbovljah za časa Orjune, junaki noža pa pretekli teden pri Konjicah.)

Mladini naj velja opomin: Katoliška načela naj ti bodo dragocen zaklad. Nekdaj so predniki sv. vero branili z mečem v roki proti Turkom, danes jo je treba braniti z uma svetlim mečem — s prosvetnim delom!

Naj se spomnim še mož, ki so majske deklaracije zamislili in jo prevedli v življenje! Pesnik Pregelj prosi v neki pesmi Boga: »Daj domovju mojemu zvezd, in za vse, kar odmenil si rož, daj nam mož, daj nam mož!« Bog nam je res dal mož-voditeljev. Slava jim! Slava našem preizkušenemu voditelju dr. Korošču, slava velikemu Jugoslovanu Evang. Kreku, slava velikemu vladiki neustrašenemu borcu za narodove svetinje dr. Jegliču!

Mogočen prosvetni tabor v Moravčah

Moravče, 29. avgusta.

Današnji prosvetni tabor, ki je bil prirejen za celo moravško dekanijo, je v Moravčah zbral nad 3000 zavednih katoliških Slovencev iz vse moravške doline, iz Črnega grabna tja do Trojan, pa tudi onih iz savske doline od Kresnic do Litije. Peščica domačih naprednjakov je sicer mislila, da bo z eno samo golido gnojnice, ki jo je v svoji viteški popolnosti vrgla v ponosne mlaje in napise sredi vasi, onemogočila ali vsaj zmanjšala pomen današnjega dne. To se ob zavednosti naših ljudi, ki ne marajo snovati niti izzivalnih, še manj maščevalnih misli, ni moglo zgoditi. Pač pa je na tej peščici izkoreninjevec, ki v Moravčah pač nikoli ni mogla in znala uveljaviti svoje volje in moči drugače, kakor s silo, z goljufijo in z nadvse podlimi in gnusnimi dejanji, ostal danes nov madež, ki bolj kakor vse lepe besede o potih in ciljnih neke viteške organizacije izpričujejo pravo miselnost in kulturo bilo zaostalih ptičev. Ljudstvo, ki se je bilo danes zbralo v Moravčah, je s prezirom prešlo ta izzivanja. Vzeli smo na znanje, da je to zadnje frfotanje premagane ptičje vojske, ki ji je zmanjkalo vsega ostalega orožja duha in morale.

Sprevod skozi Moravče

V sprevedu je šlo skozi Moravče okrog 700 ljudi, ki so navdušeno vzklikali kralju, domovini ter svojim voditeljem. Zlasti mnogo se je v Moravčah zbralo mladine, ki je vriskajoča, vesela, s pesmijo prišla v krojih in z zastavami, da skupno povdari svojo čvrsto voljo za ohranitev vseh svetinj, ki so se zanje bojevali že njeni očetje, pa se bodo še oni sami in za njimi njihovi otroci. Slovensko ljudstvo se ob takem ognju mladine nikdar ne bo pustilo premagati, naj pride nadenj še hujši vihar od tistega, ki ga je komaj pred leti prestal.

Pred cerkvijo na trgu je potem ljubljanski stolni kanonik dr. Opeka daroval sv. mašo, po maši pa je bil na prostem ljudski tabor, kjer sta ljudstvu govorila g. Miloš Stare ter prosvetni inspektor prof. Dolenc iz Ljubljane. Zborovalci so tudi poslali brzojavne pozdrave Nj. Vel. kralju Petru, namestniku Pavlu, mini-

strom dr. Korošču in dr. Kreku, banu dr. Natlačenu ter škofu dr. Rožmanu. Navdušeno vzklikanje kraljevskemu domu, domovini in dr. Korošču dolgo ni prestalo, zlasti pa so taborjani ponovno prekinjali in navdušeno pritrjevali prvemu govorniku Milošu Staretu, ki je z vso govorniško sposobnostjo obračunal z metodami domačih nasprotnikov.

Govor Miloša Stareta

Slovenska zemlja že dolgo ni tako cvetela, po cestah že dolgo ni bilo tako mogočnih pesmi, že dolgo se ni nedeljo za nedeljo zbiralo po naših trgih in mestih toliko ljudstva, kakor to letos doživljamo z našimi prosvetnimi tabori. Slovenski narod, preizkušen v svobodi, čez katerega je šlo zadnja leta toliko nasilja, je zopet vstal, se je zopet zbral, združil v svojo trdno slovensko fronto, v skupnost, ki je nobena sila ne bo mogla več premagati. S tem naj naši nasprotniki računajo za zmerom. Naj računajo, da se z letošnjimi tabori reže med Slovenci črta. Naša armada je tu, naše orožje je pesem, molitev, ljubezen do slovenske zemlje, — oni pa naj še dalje porabljaajo v boju dinamit za evharistične križe, naj še dalje brusijo nože ter jih iz zasede zabadaajo v hrbet slovenskim fantom, naj še dalje polivajo gnojnico po naših mlajih, napisih in zastavah! — prišel bo dan, ko se bodo vsega naveličali in ko bo narod temeljito in do konca obračunal s temi svojimi sovražniki. Mi vemo, da je šel čez nas val Turkov in Nemcev, pa smo prestali in vzdržali kot narod, pa nas tudi golide gnojnice ne bodo pokopale k tlom.

Radi verjamemo, da jim je naša prosveta trn v peti, zato se onemogli znašajo nad njo. Njihovo delo izpričuje, da smo mi na pravi poti, oni pa so ostali — pri gnojnici. Za nami je delo 40 let, pred nami so domovi, ki smo si jih zgradili brez državnih podpor, s svojimi žulji, to je zgradba vsega naroda. In ne pozabimo, da je bil slovenski človek tisti, ki je udarjal pečate na vrata naših domov, ki je ukazoval, da so morali naši kroji na orožniške postaje, ki je vas zapiral, kadar ste na vasi hoteli zopeti zgolj nedolžno, vekomaj lepo in sveto slovensko pesem. Letos pa

s tabori slavimo zmago nad krivico in nasiljem, slavimo pa tudi delo naših prednikov, da se ohrani vse to tudi našim potomcem, da bodo z enako ljubeznijo in korajžjo branili slovensko zemljo, pesem in besedo. Naša izpoved se glasi: »Jaz ljubim slovensko zemljo, če je to greh, bom delal ta greh še dalje in zmerom. Ljubim pa tudi Jugoslavijo, toda na temelju te slovenske ljubezni. Mi bomo to državo branili s svojimi telesi in srčno krvjo tedaj, ko bodo zaman iskali onih, ki jo danes branijo, ko je nihče ne ogroža.«

Popoldne je bila v Moravčah javna telovadba, ki so jo počastili s svojim obiskom tudi minister dr. Krek ter ban dr. M. Natlačenu kot pokrovitelj današnjega tabora. Minister dr. Krek je po končani telovadbi v navdušenem govoru poudarjal vrednost in pomen dela naših telovadcev ter prosvetnih delavcev sploh. Naš dan, ki smo ga preživeli v veselju in navdušenju, bo ostal še dolgo zapisan v naših srcih z največjim spoštovanjem.

Najvažnejša naloga

Enajsto leto že gre iz Rima glas: vsaka škofija, vsak apostolski vikariat ali prefektura, vsaka župnija in vsaka misijonska postaja naj obhaja zadnjo nedeljo v oktobru misijonsko nedeljo. Noben katoličan ni izvzet: vsi, evropski katoličani, ki že lahko pišejo dolge zgodovine svojih cerkva, pa tudi črnci. Indijci in Kitajci, ki so morda šele včeraj prejeli sveti krst, vsi naj se 24. oktobra zavedo, da niso samo oni za Kristusa in Kristus zanje, da smo marveč vsi eno v Kristusu, eno samo telo, katerega glava je Kristus. Vsi naj se zavedo, da mora to telo še rasti in se razvijati in da morajo pri tem pomagati vsak po svojih zmožnostih vsi udje. Hvaležnost za milost vere naj vsem vzbudi ta dan in veselo zavest, da smo člani Cerkve, ki obsega ves svet, spomni pa naj se tudi, da smo dolžni podpirati misijonsko delo cerkve. »Misijonska nedelja mora biti dan molitve in propagande za misijone, ki naj se isti dan obhaja v vseh škofijah in župnijah katoliškega sveta. Razumeti naj nam da veličino misijonstva, vzbuditi mora gorečnost med duhovščino in ljudstvom. Ob tej priliki naj se širi poznavanje Družbe za širjenje vere, sprejemajo naj se novi člani in zbirajo naj se misijonski darovi. Obenem pa naj ta dan s sveto križarsko vojsko molitve ljubeznjivo prisili božje srce Jezusovo, da bodo vsepovsod hitreje priznavali njegovo božje kraljestvo.« (Iz odloka Propagande).

Svetovna misijonska nedelja naj torej stavi vernikom pred oči kot eno najvažnejših nalog ves svet obsegajočo misijonsko misel. Ta naj bo katoliški odgovor na vso ozkosrčno sebičnost in na nekrščanski nacionalizem, ki zastruplja svet. Misijonska misel in misijonsko delo nas bosta obvarovala te sodobne zmete. Saj nam prav misijonska misel vedno znova kaže, da je Cerkev kot čuvarica in razširjevalka krščanskega nauka tudi najboljša oznanjevalka svetovnega miru, »miru Kristusovega v kraljestvu Kristusovem«. Obenem pa bosta misijonska misel in misijonsko delo doma in v misijonskih krajih najboljše in najuspešnejši odgovor na drugo

PO MRAČNI POTI

»Delavska pravica« je v svoji letošnji 30. številki dne 22. julija prinesla članek dr. Gosarja: »Po usodni poti«. Zdi se, da bi mogel ta članek povzročiti napačne nazore in mnogo škode med katoliško mislečim delavstvom, ki bere »Delavsko pravico«, zato je potrebno nekoliko pojasnila.

V zadnji številki »Dom in sveta« je priobčil Edvard Kocbek članek »Premišljevanje o Španiji«, ki je v resnih katoliških krogih vzbudil obžalovanje, nasprotnikom katoliške kulturne in socialne akcije pa dal priliko za napadanje na katoliško gibanje med Slovenci.

Nato je prinesel »Slovenec« vrsto člankov, v katerih je bilo jasno in stvarno dokazano, da je Kocbekov članek zgrešen in da je nasedel komunistični in framazonški časopisni kampaniji ter da je črpal svoje podatke o Španiji in njenih katoliških predvsem iz spisov sovražnikov Cerkve.

Smatrali smo, da je s pojasnili »Slovenca« zadeva končana in da ne bo nihče več načeljal v javnosti te, za nas katolike tako neprijetne zadeve. Zato smo bili zelo neprijetno iznenadeni, ko smo naenkrat brali v »Delavski pravici« članek dr. Gosarja, ki zadevo ponovno vlačí v javnost na tak način, ki more katoliški stvari mnogo škodovati.

Sicer se dr. Gosar v uvodu hoče nekako zavarovati, kakor da noče braniti Kocbeka češ, da ni važno, ali je bil Kocbekov članek v vsem popolnoma neoporečen, da pa ni pravilen način nastopa proti njemu. Če Gosarja prav razumemo, bi katoliško časopisje — »Slovenec« — niti ne smelo zavrniti napačnih Kocbekovih trditev. Če bi bil »Slovenec« kaj zagrešil s tem, da je zadevo obširno pojasnil, je potem dr. Gosar napravil tisočkrat večji greh, ko je zadevo spravil v »Delavsko pravico«, ki je menda strokovni list, ne pa političen in še manj kaka kulturna revija.

Čudno se človeku zdi, zakaj je dr. Gosarju dala ravno Kocbekova afera povod, da je spravil svojo osebo nezadovoljnost na veliki zvon in označil obrambo pred napačnimi nazori kot »nasilje ozkosrčnih in nestrpnih ljudi«. Čudno se nam tudi zdi — in zelo značilno, da je »Delavska pravica« odprla svoje predale za tak članek, ki nima s strokovnim delavskim gibanjem nobene zveze. Ali se ni uredništvo »Delavske pravice« zavedalo, da bo s tem povečalo sumnjo, ki jo imajo nekateri proti njej, da goji neko strujarstvo v katoliških vrstah? Vsak se mora nujno ob tem članku vprašati: »Ali »Delavska pravica« tudi simpatizira s člankom g. Kocbeka?« Nam se zdi, da to ni v interesu ne »Delavske pravice« in ne v interesu onega delavstva, ki se zbira okrog nje, če prinaša članke, ki morejo vzbuditi sum, kakor da se odbrava nastop Kocbeka; članke, ki tako pavšalno mečejo zelo krivične očitke na one, ki imajo v rokah katoliško časopisje med Slovenci.

Najboljši odgovor na Kocbekov članek in na pisanje dr. Gosarja je prinesel zadnji »Škofijski list« za ljubljansko škofijo, ki ga priobčujemo dobesedno:

»Sodbje o dogodkih v Španiji

V presoji državljanske vojske v Španiji in z njo združenih dogodkov se v svetu —

in tudi pri nas — kažeta dva tabora, ki po svojem svetovnem nazoru razširjata nasprotujoče si sodbje. Da bi svet poučili o resničnem stanju, so španski škofje izdali z datumom 1. julija 1937 skupen pastirski list, na katerem je podpisanih poleg 2 kardinalov, 6 nadškofov, 35 škofov in 5 kapitularnih vikarjev.

Pastirski list španskih škofov bom na primeren način objavil v pravilni pouk vsem vernikom.

Pripomnim pa še to:

Edvarda Kocbeka članek »Premišljevanje o Španiji«, ki je objavljen v »Domu in svetu« 1937 str. 90—105, je po vsebini in po obliki zmožen vzbuditi v čitateljih krivične sodbje o katoliški Cerkvi in mržnjo do nje. Stavek: »Vse herezije in odpadki so bili navadno očita dejanja, duhovno junaštvo prepričanih ljudi, ki se po svoji vesti odločajo za večjo in boljšo resnico«, je, kakor je zapisan, popolnoma zmoten in nasprotuje stališču in nauku katoliške Cerkve.

V Ljubljani, dne 2. avgusta 1937.

† Gregorij, škof.«

Žalostno in vsega obžalovanja vredno bi bilo, če bi se katoliški Slovenci razdvajali radi španskih dogodkov. Še bolj žalostno pa bi bilo, če bi se našli katoliki, ki bi bolj verjeli komunistom in framazonom, kakor pa papežu in katoliškim škofom. Taki bi se ne mogli šteti med »dobre katolike«, če bi šli tudi vsak dan k sv. obhajilu.

Pred meseci je imel dr. Gosar na Sv. Joštu govor, kjer je poudarjal katoliško skupnost. To je danes treba vedno in povsod poudarjati. Katoliška skupnost pa zahteva, da vsi govorimo en jezik. Treba je z vso silo nastopiti proti temu, da bi nastala med nami babilonska zmešnjava jezikov. Katoliška skupnost pa zahteva tudi, da zna katolik krotiti svojo užaljenost in včasih tudi morda upravičeno nevoljo, da ne daje pohujšanja dobromislečim in da ne daje nasprotnikom križa orožja v roke. (»Gorenjec«.)

Starostno zavarov. delavcev

Kdo bo zavarovan za onemoglost, starost in smrt?

Praviloma se bo izvajalo zavarovanje za onemoglost, starost in smrt za vse osebe, ki so zavezane zavarovanju za bolezen, vendar z naslednjimi izjemami.

Od dolžnosti zavarovanja za onemoglost, starost in smrt so izvzete osebe:

1. ki so dne 1. septembra 1937 že dopolnile 70. leto starosti;
2. osebe, ki bodo prejemale 1. septembra od države, samoupravnih teles, iz fondov in naprav javnopravnega značaja ali od Pokojninskega zavoda rento vsaj v znesku 1500 dinarjev na leto;
3. osebe, ki so zavarovane pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani.

Polovico prispevka za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt sme delodajalec odtegniti od delavčeve mezde.

Prispevek za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt se mora plačevati po zavarovani mezdi in znaša tedensko 18%

Ševjot za šport, kamgarn in blago za suknjo ali treuchcoat lahko izberete v svojo zadovoljstvo v trgovini

Jos. Senica, Domžale

Izgotovljene obleke iz močne vzorčaste hlačevine za otroke: od dln 54.- dalje za moške: od din 190.- dalje

zavarovane mezde. Prispevek znaša torej 3% dnevne zavarovane mezde. Tudi prispevke za zavarovanje za starost, onemoglost in smrt mora plačevati delodajalec, sme pa polovico prispevka odtegniti ob prvem izplačilu od delavčevega zaslužka, kasneje pa le, ako še ni minul 1 mesec od dotičnega izplačila, če je prejemal delavec plačo na dan, ali na teden, odnosno nista minula dva meseca, če je dobival nameščenec plačo ali mezdo mesečno.

Važno je tudi še, da se prispevki za starostno zavarovanje ne pobirajo za čas, dokler je zavarovanec zaradi bolezni za pridobitno delo nesposoben.

Prijavite vse zaposlene osebe!

Prav posebej pa velja povedati še to: če je doslej radi neprijave posameznega delavca ostal brez prispevkov urad, ni trpel delavec nobene škode. Odslej pa bo tako, da bo delavec brezpogojno prikrajšan na stare dni ali pa v onemoglosti za vsak dan, za katerega ni bil prijavljen. Opust prijave pomeni v vsakem primeru brezpogojno znižanje starostne in onemoglostne rente.

Radi nekaj dinarjev pa ne smemo zniževati rent in podpor našemu delavstvu.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KAMNIKU

registr. zadruga z neomejeno zavezo
(Šutna št. 22 - v lastni hiši)

HRANILNE VLOGE

obrestuje po dogovoru
do 5%.

Jamstvo presega večkratno vrednost vseh vlog.

Ako potrebujete

DOBRE PEČI in štedilnike

oglasite se

pri Franc Kosmaču

(cesta na Moste)

v VELIKEM MENGŠU

Dobite najboljše in najcenejše peči, izdelane od strokovnjakov, zato brez konkurence v delu in ceni. — Proti jamstvu tudi na odplačila.

Pravilno sta rešili Kovač Minka iz Studenca in Košir Terezika iz Podjelše.

G. Žreb je rekel, da mora to pot dobiti nagrado Košir Terezika in striček je njegovi razsodbi zadovoljno prikimal.

Prav ti dve nečakinji sta tudi poslali čedne spise k naslovu

Na božjo pot

Kovač Minka nam je opisala romarski shod, kakršen je bil na sv. Roka dan na Krtini. Pravi, da je bilo tam veliko ljudi, pa tudi »štantov« s sladkarijami ni manjkalo. Tudi pridigo je kar pridno poslušala.

Košir Terezika je pa poromala na Brezje, in sicer z dvema živima strojema, katera je mesto premoga poganjala rezanica, sicer bi bila bržkone opešala. Skoro gotovo pa je bilo rezanici primešanega tudi dosti ovs, morebiti tudi nekaj koruze, zakaj s samo rezanico bi ta dva živa stroja skoro gotovo ne bila zadovoljna.

Šlo je vse prav po romarsko. Skoro vso pot jo je spremljal dež. Pa z dobro voljo človek tudi take nadloge premaga. V starodavnem Kranju jo je najbolj zanimala reka Kokra s svojo globoko strugo. Kar malo pri sreju je prijelo mlado romarico in na tihem se je pokesala, da je to častitljivo slovensko reko v šolski hudomušnosti včasih zmerjala s »Kokljo«.

Romarji so med potoma ogledovali gorenjske njive, govorili so o krompirju in fižolu in prerokovali, kakšna bo ajda, ki je pravkar pričevala s cvetjem, pa nad gosenicami so se hudovali. Letos je te nadloge in nadleže res toliko, da je postala že kar kakor majhna in rahla šiba božja za vse naše kraje.

Po noči so romarji spanec premagovali deloma z molitvijo, deloma z ogledovanjem neštivilnih zahvalnih podob in drugih tem podobnih stvari. Med drugimi je našla tudi lepo pesem, ki jo je Mariji v čast zložil župnik rjene domače župnije.

Ko so se romarji v nedeljo zvečer vrnili spet na svoje domove, so bili nekateri še toliko pri moči, da so lahko še poskakali z voza, drugi so pa kar zlezli. Vsi pa so bili zadovoljni, da so božjo pot dobro opravili in so se pomudili vsaj nekaj trenutkov pri svoji najboljši Materi.

Tako se je to romanje s svojimi prijetnostmi in neprijetnostmi kar lepo končalo.

Volnen popelin v raznih barvah in težke ripse za plašče kupite z velikim popustom (tudi do 40%).

Svileno perilo: kombineže od din 23.—, hlačke od din 13.-- dalje.

Flanelaste rjuhe od din 19.- dalje.

Prešite odeje iz klota od din 90.- "

Jos. Senica

Domžale

Cerkev sv. Lenarta na Krtini

Med zgodovinske cerkve, ki stojijo po naših gričih, spada tudi podružnica svetega Lenarta na Krtini v dobski župniji. Ker je tukajšnji kraj nekdanj spadal pod oblast čemšeniških graščakov, po katerih se je sprva tudi imenoval, je verjetno, da so imeli ti, preden so se preselili v ravnino, tukaj svoj grad in kapelo. Pozneje zasledimo v zgodovinskih podatkih, da je 27. avgusta 1458 škof Fortunat, generalni vikar oglejskega patriarha Ludovika, posvetil novo krtinsko cerkev. Iz priporočilnega pisma na oglejskega patriarha, ki ga je izdal 23. sept. 1494 kamniški vikar in obenem gorenjski naddijakon Leonard Seydel, ki je imel tudi dobsko župnijo, krtinskim ključarjem, da bi smeli pobirati darove, pa lahko sklepamo, da je bila ta skoro gotovo uničena ob turškem napadu. Najbrž leta 1471, ko sta bila razdejana valesovski in mekinjski samostan.

Sedanjo cerkev so zgradili okoli l. 1500. Sežidana je v gotskem slogu ter dolga 19,5 m in široka 10 m. Dve vrsti po pet osmerokotnih stebrov nosi obok ter deli cerkev v tri enake dele. Poznejša doba, ki je prinesla novo obliko v stavbarstvo, je zelo spremenila tudi zunanost krtinske cerkve. Leta 1748. so zazidali izvorna gotska okna ter napravili štirikotna. Tega leta so prizidali tudi zakristijo. Napravljeni so bili tudi oltarji, ki so bili posnetek baročnega sloga. Konec preteklega stoletja se je začela cerkev zopet prenavljati v gotskem slogu po nasvetih strokovnjaka v cerkveni umetnosti, dobskega rojaka generalnega vikarja Ivana Flisa. Leta 1886 je dobila nov tlak in je bila izvršena vzdava gotskih oken, v katera je bilo vdelano lepo poslikano steklo. Tri nove oltarje je izdelal Ivan Vurnik iz Radovljice. Glavni je posvečen sv. Lenartu, stranska pa eden Rožnovenski Materi božji, drugi Janezu Nepomuku. Prva dva sta bila blagoslovljena 28. avg. 1887. Ob stranski steni pa stoji še starejši oltar sv. Družine. Naslednje leto je bila napravljena še nova prižnica in klopi. Cerkev je bila tudi primerno preslikana. Pri tem delu so se pod beležem zasledile stare slike na presno. Lepo je še ohranjena slika na listni strani, ki nam predstavlja poslednjo sodbo. Na vrhu stoluje Kristus z apostoli, pod njim klečita Marija in sv. Janez, spodaj na njegovi levici je peklensko brezno, na desni pa nebesa. Na evangeljski strani je upodobljena poklonitev sv. Treh kraljev detetu Jezusu. Škoda, da se ta slika ni celotno ohranila. Nekaj nekdanje slikarije na pročelni steni pa zakrivajo tudi oltarji. 5. nov. 1911 so se prvič oglasile v cerkvi nove orglje. Izdelane so bile od bratov Zupan iz Kamnegorice za 2600 kron. Ohranjena so tudi še stara, turška vrata, katera so do leta 1897 zapirala glavni vhod v cerkev in imajo v sredi zaseko. Pripoveduje se, da so to storili Turki, ki so že pridri pred vrata. Ljudje so takrat v velikem strahu molili v cerkvi ter bili na čudežen način rešeni, da so sovražniki odšli.

Vsled ponavljajočih se turških napadov v naše kraje, ki so bili posebno pogosti v petnajstem in šestnajstem stoletju, so začeli ljudje okoli cerkvâ graditi tabore,

kamor so se zatekli, ko so kresovi po gorah naznanjali nevarnost napada. Iz zgodovine je znano, da je bilo večje število taborov tudi v našem okraju. Do danes pa sta ostala še najbolj ohranjena pri cerkvi sv. Kunigunde pri Ihanu in na Krtini. Krtinski taborski zid je bil prvotno visok do pet metrov; pod vrhom je imel lesen hodnik in vzdane strelne line. Pozneje so zid za polovico znižali, line pa so ostale le pri tleh. Radi lažje obrambe so stali v obzidju še štirje štirioglati obrambni stolpi. Dva sta se ohranila celo do leta 1863 in je služil eden za stanovanje cerkovniku. Tega leta pa so oba podrla, kamenje pa porabili za zidavo sedanje mežnarije. Po zunanji strani obzidja je bil okoli speljan tudi globok jarek. Prehod preko njega se je vršil po vzdolžnem mostu. Danes pa je pot tam speljana čez obok. Med ljudmi je tudi še ohranjeno sporočilo, da je iz tabora bil speljan podzemski hodnik pod krtinskim hribom, po katerem so lahko obleganci v slučaju sile ubežali. Morda nam kdaj kakšen strokovnjak to razjasni. Nekdanji obrambni prostor okoli cerkve pa služi zdaj za pokopališče, kjer že od leta 1685 dalje počivajo trupla pokojnih Krtincev. Deloma že razpadajoča streha na obzidju je začela kvarno vplivati na zidovje. Radi tega je bilo v maju lanskega leta s podporo banske uprave, delom in prispevki domačinov vse temeljito popravljeno in pokrito z novo streho, da je še ohranilo svoj starinski značaj. Ne le kras soseske, tudi spoštovanje do naših pradedov nam narekuje, da ohranjamo to, česar so oni polni trdne vere s trudom zgradili.

Za cerkvijo na severni strani pokopališča stoji sam zase prostoren zvonik. Leta 1924 je bilo nanj postavljeno novo ostrešje, izdelano v gotskem slogu. Omenjeni naj bodo še zvonovi zadnjega časa. Ko se je 5. nov. 1910 ubil veliki zvon, vlit l. 1871, so se Krtinci odločili, da poleg dosedanjega malega, ki ga pridržo, dajo vlti še tri nove zvonove. V prazničnem razpoloženju so bili za Velikonoč l. 1911 tudi že obešeni v zvonik. Vlti so bili v Dunajskem Novem mestu in so tehtali skupno čez 4200 kg. Mogočno je odmevalo ubrano štiriglasno zvonjenje po širni okolici, dokler niso bili odvzeti za vojne namene. Odslej se je iz lin glasil le stari mali zvon do leta 1927. Tega leta pa so se mesto malega, kateri je bil prelit v livarni v Št. Vidu nad Ljubljano, zopet oglasili trije novi zvonovi. Četudi po teži ne dosejajo prejšnjih, vendar radi poslušamo njihovo ubrano zvonjenje.

Na dan sv. Roka 16. avg. se vsako leto obhaja v krtinski cerkvi romarski shod s sv. mašo zjutraj in ob desetih. Zjutraj pride tudi procesija z Brda. Številni častivci sv. Roka pridejo ta dan na Krtino, da se priporoče temu svetniku, katerega kip se nahaja v glavnem oltarju nad kipom sv. Lenarta. To slovesno praznovanje sega že več stoletij nazaj. Saj nam že zgodovinar Valvazor poroča v svoji knjigi, da je stranski oltar v Krtinski cerkvi posvečen sv. Roku ter da pridejo na njegov praznik procesije iz sosednjih župnij na Krtino.